

Definitieve besluitenlijst van de Rekeningcommissie d.d. 14 april 2014

Datum

2 juni 2014

Ons kenmerk

3564517

Auteur

Jos Dankers

Telefoon

(06) 55686522

Aanwezig:

Voorzitter: Jeroen Hageman (plv.);

(plv.)Leden: Driek van Griensven, Herman Mondriaan.

Secretaris: Jos Dankers (griffie);

Gedeputeerde(n): –

Overig: Ruud van Heugten (gedeputeerde), mw. Marita De Hair (EY), Barry Smeenk (EY), mw. Patricia Nieuwenhuis-Bruins (Mid), Johan Eppenhof (Mid), Nico Sluiter (auditing en procesmanagement), mw. Miriam van Kampen (bestuursondersteunster).

1. Opening en vaststelling agenda

- Opening: De voorzitter opent om 18.05 uur de vergadering en heet iedereen welkom.
- Afwezig: Marijn ten Harmsen van der Beek, mw. Judith Keijzers-Verschelling, mw. Patricia van der Kammen (m.b.v.v.), Mark Vissers, mw. Cathalijne Dortmans (griffier; m.b.v.v.).
- Vaststellen agenda: De agenda is conform vastgesteld.

2. Mededelingen en ingekomen stukken

Geen.

3. Planning activiteiten

- Planning commissie: De commissie neemt de planning voor kennisgeving aan. Het feit dat ook maandag 2 juni 2014 een afwijking is van de reguliere commissievrijdag is ingegeven door: enerzijds het beschikbaar hebben van de het advies van de RC voordat de anders commissies vergaderen en anderzijds heel praktisch dat de vergadering van ER op 6 juni gezien een meer dan bomvolle agenda de tijd tot bijna 18.00 uur nodig zal hebben. Met deze afwijking wordt ingestemd; ze wordt deze week nog gemeld aan alle leden.
- Beeldvormende activiteiten: geen.

4. Besluitenlijst en toezeggingen

- Besluitenlijsten: De commissie stelt de besluitenlijsten d.d. 17 januari ongewijzigd vast.
- Toezeggingenlijst: geen.

5. Oordeelsvorming**5.A. Statenvoorstellen**

- **5.1. Jaarstukken 2013 (PS 24/14)**

Nota Bene: De accountant heeft een presentatie voorbereid en deze is als laatste bijlage (13 A Presentatie rekeningcommissie jaarrekening 2013.pptx) onder agendapunt 5.A.1 op iBabs opgenomen. Daarnaast als bijlage bij dit verslag gevoegd. In het verslag zijn verwijzingen opgenomen naar pagina's uit die presentatie.

De accountant EY geeft aan de hand van haar presentatie een nadere toelichting. De belangrijkste opmerkingen/discussiepunten met de commissie daarbij:

- Pag. 2, 3^e bolletje: Het gaat daarbij om: eerdere aanbestedingen die intern in een soort van “minicompetitie” zijn geplaatst, lichtere vormen van aanbestedingen waardoor geen Europese aanbesteding plaats vond, opdrachten via raamovereenkomsten en daarbuiten. Omdat deze rechtmatigheidsverschillen binnen de jaarrekening niet opgelost kunnen worden, is het van belang dat er juist

maatregelen naar de toekomst toe worden genomen.

Pag. 2, 4^e bolletje: wanneer de kans dat een risico zich voordoet groter wordt dan 50% (het doet zich dus eerder wel dan niet voor), moet je een voorziening treffen.

- Discussie: op welke wijze wordt daardoor het politiek bestuurlijke proces en besluit beïnvloed?
- Risico's zijn vooraf nadrukkelijk te benoemen en dienen dan in de risicoreserve te worden opgenomen. De risicoreserve is daarmee geen vrije reserve! Voorbeeld KVL-terrein.
- Zodra het waarschijnlijk is dat een risico zich ook daadwerkelijk voor doet en dat er verlies genomen zou moeten worden, dan verschuift dit risico, op basis van bestaande accountantsregels, van de risicoreserve naar een specifieke voorziening. Het gaat daarmee 'weg' uit het eigen vermogen omdat het risico feitelijk een schuld wordt en dus ten laste van een voorziening moet worden gebracht.
- Aan de start bij het politiek bestuurlijk besluit moet je dus de risico's heel goed inschatten en zodra dat risico met een waarschijnlijkheid van boven de 50% zich voor gaat voordoen moet dat weg uit de risicoreserve.
- Dat doorkruist het oorspronkelijke politiek bestuurlijke besluit niet (er is ook geen nieuw besluit nodig), maar is de administratieve consequentie van een continue monitoring op de vraag in hoeverre dat het waarschijnlijk is dat een risico zich ook daadwerkelijk voor gaat doen.
- **Het gegeven dat zodra een risico met een grotere kans dan 50% zich voor gaat doen, en dus van een risico een verplichting wordt, en dus van de risicoreserve naar een voorziening verschuift, behoort opgenomen te worden door GS in de provinciale grondslagen rondom de administratie. GS erkent dit en handelt daar vanaf nu naar. Daarmee is dit een afspraak geworden.**
- Pag. 3, 1^e hoofdbolletje: Het materiële effect hiervan is dat er vooral sprake is van een waardering van de vaste activa; informatie van betrokken partijen is daarbij wel cruciaal. De balanspositie geeft m.b.t. de waarde in de boeken een juist inzicht.
- Pag. 4, 1^e hoofdbolletje: Verschil tussen resultaat en vrij besteedbare ruimte? Het positieve resultaat 2013 kan uiteindelijk wel betekenen dat geld nodig is op specifieke onderdelen en dat betekent dat er middelen aan bestemmingen worden gekoppeld. Daarna ontstaat dan het resultaat na bestemmingen.
 - Discussie: Op welke manier wordt het resultaat van 2013 beïnvloed doordat in 2012 specifieke onderwerpen ad 600 mln aan vooruitgenomen lasten ten laste van het resultaat 2012 zijn genomen? Bijvoorbeeld toekomstige meerjarige subsidies.
 - Uitgangspunt is: lasten van 2012 worden in 2012 genomen; ook als dat toekomstige lasten zijn die in tijd naar voren zijn gehaald. Daarmee ontstaat er geen dubbelop t.o.v. 2013.
 - Er zijn drie typen subsidies: projectsubsidies (vaak incidenteel en de vraag welke lasten in welk jaar is afhankelijk van het moment van bevoorschotting en eindafrekening), meerjarige programmasubsidies (per jaarschijf inzichtelijk op welk moment welke lasten; zijn vaak exploitatiesubsidies) en productsubsidies (subsidie waarbij achteraf op basis van een concrete prestatie (aantal eenheden x afgesproken prijs per eenheid) wordt afgerekend en de lasten vallen in het jaar van afrekening).
 - Voor meerjarige programmasubsidies is dus in de jaarschijven opgenomen welke bedragen zijn bedoeld in welk jaar te zullen nemen. Als lasten in tijd naar voren worden gehaald (of naar achteren worden geschoven) dan wordt dat per subsidie beoordeeld en inzichtelijk gemaakt. De accountant constateert, dat deze gedragslijn adequaat gevolgd wordt.

- Belangrijkste vraag die daarbij over blijft: hoe vertaalt zich dat in mogelijkheden voor PS om meer/minder middelen vrij in te zetten en hoe de prestaties zijn verantwoord van de acties waarvan de last al in 2012 is genomen?
- **Afgesproken: samen met de accountant bezien of bij het benoemen van speerpunten in het kader van de interim-controle de consequenties van meerjarige subsidies irt de resultaatbepaling als een van de speerpunten kan worden opgepakt.**
- Aanpalende vraag daarbij: waar staan bepaalde acties uit 2014 in de passiva? Vaak staan deze in concrete bestemmingsreserves. Als je dat zo laat, dat ontstaat op enig moment een verplichting (en daarmee een verschuiving) ten laste van een specifieke voorziening. E.e.a. geheel volgens de verslagleggingsregels. De balans geeft daarmee volgens de regels een reëel zicht op de echte balanspositie (inzichtelijkheid is wellicht een aandachtspunt).
- Een andere vraag: als er sprake is van een “goede” Algemene Reserve (AR), is dat begrip goed dan te nuanceren en zit daar ook een ondergrens aan? Uiteindelijk is het weerstandsvermogen de beste graadmeter voor de financiële positie en niet de AR. De ondergrens in de AR wordt in feite bepaald door de mogelijkheid om in ieder geval alle genomen risico's op te kunnen vangen. Daarmee is de AR (in theorie) algemeen vrij besteedbaar met uitzondering van de risicoreserve.
- Pag. 4, 2^e hoofdbolletje: Een uiteindelijke solvabiliteit van 70 % is extreem goed. **Afgesproken: samen met de accountant bezien of in het kader van de interim-controle een speerpunt te benoemen is, waarmee, op basis van (provincie) benchmarkgegevens, een minimale/maximale solvabiliteitseis te bepalen is.**
- Pag. 4, 3^e hoofdbolletje: Derivaten lijken besmet, maar is dit instrument door de provincie goed ingezet? Ja, want in theorie is het risico heel klein en feitelijk alleen maar ingezet om je renterisico af te dekken via een swap. E.e.a. is ook goed in het treasury-statuuut opgenomen.
- Pag.6. 2^e hoofdbolletje: De sloopvergoedingen zijn in de risicoreserve verwerkt, maar moeten op langere termijn uiteindelijk nog wel terug verdiend worden. Er valt na te denken of deze waardering wel op deze manier moet, maar vooralsnog is ze voldoende toegelicht.
- Pag. 7, 1^e hoofdbolletje: Er zijn duidelijke onderbouwingen voor de waardering van de projecten grondbank op basis van de huidige grondposities.
- Pag. 8, 1^e hoofdbolletje: Wordt er nu onrechtmatig geld uitgegeven? Nee, het betaalproces is doorgelicht en er zitten volgens de accountant voldoende controles en checks & balances ingebakken om er voor te zorgen dat er feitelijk geen risico mee wordt gelopen.

Ten aanzien van het proces: mocht PS met de rekening niet instemmen en GS zou op een of meer punten de jaarstukken aan moeten passen, dan dient EY daar onverwijld van in kennis te worden gesteld en in principe zou zij dan opnieuw moten oordelen of er een goedkeurende verklaring kan worden afgegeven.

De voorzitter concludeert het volgende. De Rekeningcommissie heeft de Jaarstukken 2013 in voldoende mate besproken en kan instemmen met een positief advies aan PS en de andere commissies ten aanzien van de vraag of het voorstel rijp is voor behandeling in PS. Er is geen oordeel over de behandelcategorie gegeven. Samengevat is afgesproken, dat:

- zodra een risico met een grotere kans dan 50% zich voor gaat doen, GS het corresponderende bedrag in de voorzieningen opneemt in plaats van in een risicoreserve
- nog samen met de accountant wordt besproken of bij het benoemen van speerpunten in het kader van de interim-controle:
 - de consequenties meerjarige subsidies irt de resultaatbepaling kan worden

- opgepakt;
- o op basis van (provincie) benchmarkgegevens, een minimale/maximale solvabiliteitseis te bepalen is.

Als suggestie aan de behandelende commissies wordt meegegeven om het totaaloverzicht vanuit bijlage 11 (pagina's 65 en 66 van het bijlageboek) in uw overwegingen mee te nemen. Vanuit EY wordt in algemene zin aangereikt, dat bij de verbetering van de begrotingsopzet ook gedacht kan worden aan bondigere teksten ter toelichting bij de financiële paragrafen/onderdelen en dat er vanuit de jaarstukken wellicht nog aandachtspunten kunnen ontstaan i.r.t. de begrotingsopzet.

5.B. Commissievoorstellen

Geen

6. Commissiebehandeling

Geen.

7. Rondvraag

Geen.

8. Sluitting

De voorzitter sluit de vergadering om 19.30 uur.

De Statencommissie voornoemd,

de plv. voorzitter

de secretaris

Bijlagen:

1. Presentatie EY.
2. Advies RC PS 24/14 Jaarstukken 2013.

Provincie Noord-Brabant

Bevindingen jaarrekeningcontrole 2013

Presentatie rekeningcommissie



Building a better
working world

Onze conclusie

- ▶ Wij hebben goedkeurende verklaring verstrekt ten aanzien van de jaarrekening 2013 van de Provincie Noord-Brabant
- ▶ Getrouwheid geen controleverschillen
- ▶ Rechtmatigheid één controleverschil ter hoogte van € 4,1 m.b.t. rechtmatigheid inkopen
- ▶ Doorgevoerde correcties met name herrubricering vanuit risicoreserve naar specifieke voorziening vanwege toenemen risico

Bestuurlijke aandachtspunten

- ▶ Waardering activa
 - ▶ Goede risicoanalyses aanwezig
 - ▶ Verslaggevingstechnische vertaling naar jaarrekening → onderscheid reserve voorziening
- ▶ Inrichting monitoring deelnemingen / fondsen
 - ▶ Beperkte transacties in het kader van de fondsen
 - ▶ Afspraken met BOM worden op dit moment gemaakt

Onze analyse van het resultaat

- ▶ Resultaat na bestemming € 39,4 miljoen
 - ▶ Merendeel incidentele afwijkingen
 - ▶ Afwijking betreft 4,1% van de lasten
- ▶ Eigen vermogen bedraagt € 3,0 miljard
 - ▶ Solvabiliteit 69,2% is goed
- ▶ Financiering met externe gelden beperkt
 - ▶ Derivaten zijn juist toegelicht
- ▶ Paragraaf weerstandsvermogen
 - ▶ Risico's in kaart
 - ▶ Leesbaarheid kan verbeterd worden → acties onderhanden
 - ▶ Rekenkundig tekort van € 3 miljoen

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- ▶ Waardering deelnemingen
 - ▶ BOM Holding B.V.
 - ▶ € 6,1 miljoen afwaardering op basis van interne analyse voorlopige cijfers
 - ▶ Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR)
 - ▶ Binnen ORR II is in 2013 verlies geleden
 - ▶ Deelneming is reeds afgewaardeerd
 - ▶ In 2013 n.a.v. de controle voorziening getroffen inzake achtergestelde lening € 2,8 mln ten laste van risicoreserve
 - ▶ Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM)
 - ▶ Binnen TOM is in 2013 verlies geleden
 - ▶ Deelneming is reeds afgewaardeerd
 - ▶ In 2013 n.a.v. de controle voorziening getroffen inzake garantstelling € 3,5 mln ten laste van risicoreserve

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- ▶ **Garantstelling glastuinbouw**
 - ▶ Verplichting tot overname gronden gemeente Deurne
 - ▶ In 2013 blijft glastuinbouw stagneren, kans op voordoen risico is toegenomen
 - ▶ In 2013 n.a.v. de controle voorziening getroffen voor dit risico € 15,4 mln ten laste van reserve ontwikkelbedrijf

- ▶ **Waardering sloopvergoedingen € 98 mln**
 - ▶ Extern marktonderzoek naar behoefte RvR kavels
 - ▶ Vanaf 2012 geen rentebijschrijving meer
 - ▶ Oneindige mogelijkheid tot verkoop titels
 - ▶ Binnen risicoreserve € 27,6 mln gereserveerd

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- ▶ Waardering voorraad
 - ▶ Projecten grondbank
 - ▶ KVL-terrein risicovoorziening getroffen n.a.v. de controle ter hoogte van € 4,4 mln ten laste van reserve ontwikkelbedrijf
 - ▶ Aanpassing waarde woningvoorraad n.a.v. de controle € 1,3 mln
- ▶ Risico BTW-vordering € 16,0 mln
 - ▶ Geen wijziging situatie 2013 t.o.v. 2014
 - ▶ Onzekerheid is toegelicht in de jaarrekening
- ▶ Voorziening claims intensieve veehouderij € 2 mln
- ▶ Rechtmatigheid inkopen € 4,1 mln

Aandachtspunten staten

- ▶ ICT-Beveiliging
 - ▶ Enkele aandachts- en verbeterpunten
 - ▶ Acties reeds door provincie in gang gezet

- ▶ Staatssteun
 - ▶ Geen bevindingen ten aanzien van jaarrekeningcontrole

- ▶ Gebruik reserves
 - ▶ Mutaties 2013 zijn rechtmatig tot stand gekomen

- ▶ Fondsvorming
 - ▶ Aanbevelingen zijn onder handen
 - ▶ Heldere afspraken BOM inzake tussentijdse monitoring zijn cruciaal

Griffie

Advies Statencommissie aan PS 24/14 C

Voorgestelde behandeling:
PS-vergadering: 16 mei 2014

Onderwerp

Jaarstukken 2013.

Datum

18 april 2014

Documentnummer

Directie

Griffie

Bijlage(n)

--

In de vergadering van de commissie van de Rekeningcommissie, d.d. 14 april 2014, is het voorstel met betrekking tot de 'Jaarstukken 2013' (PS 24/14) aan de orde geweest.

De Rekeningcommissie heeft de Jaarstukken 2013 in voldoende mate besproken en kan instemmen met een positief advies aan PS en de andere commissies ten aanzien van de vraag of het voorstel rijp is voor behandeling in PS. Er is geen oordeel over de behandelcategorie gegeven.

Samengevat is afgesproken, dat:

- zodra een risico met een grotere kans dan 50% zich voor gaat doen, GS het corresponderende bedrag in de voorzieningen opneemt in plaats van in een risicoreserve
- nog samen met de accountant wordt besproken of bij het benoemen van speerpunten in het kader van de interim-controle:
 - de consequenties meerjarige subsidies i.r.t. de resultaatbepaling kan worden opgepakt;
 - op basis van (provincie) benchmarkgegevens, een minimale/maximale solvabiliteitseis te bepalen is.

Als suggestie aan de behandelende commissies wordt meegegeven om het totaaloverzicht vanuit bijlage 11 (pagina's 65 en 66 van het bijlageboek) in uw overwegingen mee te nemen.

Vanuit EY wordt in algemene zin aangereikt, dat bij de verbetering van de begrotingsopzet ook gedacht kan worden aan bondigere teksten ter toelichting bij de financiële paragrafen/onderdelen en dat er vanuit de jaarstukken wellicht nog aandachtspunten kunnen ontstaan i.r.t. de begrotingsopzet.



De commissie vernoemd,
de plv. voorzitter

de secretaris

Datum

3 juni 2013

Documentnummer

J. Hageman

J. Dankers